

Mert Uzunsoy¹
Araştırmacı

İTTİFAKLAR DÜNYASI: 50+1 SÜRDÜRÜLEBİLECEK Mİ?

Türkiye’de siyaset 2018 yılı itibarıyla genel seçimlerde ittifaklar, yerel seçimlerde ise iş birlikleri ölçeğinde ilerliyor. Bu hem yerel hem de genel seçimler için geçerli bir durum. Seçimler öncesi siyasi partiler bir araya gelerek ortak milletvekili listeleri, birbirleri lehine aday göstermeme ve ittifak protokolleri gibi yöntemlerle seçimlerden en başarılı biçimde çıkmanın yollarını arıyor. 2023 genel seçimlerinde siyasi partilerle ittifak kurmanın yanı sıra başka partilerin listelerinden seçime katılma yöntemini de kullanan birçok siyasi parti oldu. 13 siyasi parti seçime katılma hakkı bulunurken diğer partilerin listelerinden seçime katılma yolunu seçti. Mart 2022’de seçim kanununda yapılan değişiklikler, ittifak oylarının partiler bazında ayrı ayrı hesaplanması yöntemini benimsedi ve bu durum ittifak yapılarındaki dönüşümü tetikleyen en önemli faktör oldu. Partilerin ittifak içerisinde oldukları diğer partilerin milletvekiline dönüşmeyen oylarından faydalanamıyor olması yalnızca ittifak oluşturmanın anlamlılığını azalttı ve ortak listeleri tartışmaya açtı. Kaldı ki parlamentoda kanun yapma yeterliliği için gerekli olan 301, anayasa değişikliğini halkoymasına sunmak için 360 ve anayasa yapma yeterliliği için 400 sandalye kazanma zorunluluğu da muhalefet partilerini ortak listeler etrafında birleşmeye zorladı.

2017 referandumuyla beraber yapılan değişikliklerle ittifak sisteminin uygulandığı iki genel seçimde bizi ne gibi farklılıklarla karşıladı?

1. 1990’lı yıllarda yapılan seçimlerden sonra sık sık yaşanan ve yakın tarihte de 2015 Haziran seçimleri sonrasında şahit olduğumuz koalisyon görüşmeleri/koalisyonlar ittifak adı altında seçimden önce yapılmaya başlandı. Partiler, artık seçimlerden önce beraber hareket edecekleri partileri belirliyor.

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1447/Mert+Uzunsoy>

Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazar(lar)ına aittir. TEPAV’ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

2. Oy oranı seçim barajının çok gerisinde bulunan partilerin seçim barajını aşmakta zorluk çekmeyen partilerle ittifak kurması, bu partiler için seçim barajını sıfıra indirdi. Böylece küçük partilere oy vermek isteyen ancak seçim barajının aşılamaması kaygısıyla büyük partilere yönelen seçmenler küçük partilere yönelebiliyor. Ancak bu özgürlük alanı yalnızca büyük partilerle ittifak kurabilen küçük parti seçmenleri için geçerli bir durum.
3. İttifak kurguları Milletvekili ve Cumhurbaşkanı seçimlerinde ayrı politikaları ortaya çıkardı. Parlamento seçimlerinde ittifak kurulurken Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ayrı yol izleme politikaları özellikle 2018 genel seçimlerinde yaşandı.
4. İttifakların genişlemesi ve %50+1 zorunluluğu birçok yeni siyasi partinin oluşmasının önünü açtı. Şimdi ise bunun ortadan kaldırılması gündemde.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yüzde 50+1 zorunluluğu, yeni anayasa tartışmaları ve siyasetteki atomizasyon önümüzdeki süreçte ne getirir?

Bilindiği üzere 2018 seçimleri öncesinde ittifaklar kuruldu, 2023 seçimleri öncesinde ise genişleyerek devam etti. İttifakların kurulması da, genişlemesi de yüzde 50+1 oy oranına ulaşmış Cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazanmak adına yapılmış siyasi hamleler oldu. TEPAV Hukuk Çalışmaları Merkezi daha önce yaptığı çalışmalarda² Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile beraber koalisyonlar döneminin gerçekten bitip bitmediğini ele almıştı. İttifakların genişlemesine mukabil, Türkiye’de birçok yeni siyasi parti kuruldu. Yüzde 50+1, siyasette büyük partilerden isimlerin ayrılmasının ve yeni siyasi partiler kurmasının önünü açtı.

2018’de seçime katılma yeterliliklerini sağlayan parti sayısı 9 iken bu sayı 2023’te 36’ya yükseldi. 2023 genel seçimleri de yeni partilerin katıldığı ilk seçimler oldu. Büyük partilerde kadroların atomize olmasının ardında 2023 seçimlerinde de oy oranlarında gerilemeler meydana geldi. 2018’den bu yana ittifaklar genişlerken siyasi partiler küçülüyor. Tüm bu gelişmelerin arasında Cumhurbaşkanı Erdoğan, hem yeni bir anayasa tartışıyor hem de yüzde 50+1 zorunluluğunu terk edip yüzde en fazla oy alan adayın Cumhurbaşkanı seçileceği bir metodu öneriyor. Dünya’da bu yöntemi benimseyen bazı ülkeler³ var ancak bu ülkelerin çoğunlukla az gelişmiş olduğunu görülmektedir. Küçük partilerin güçlerinden yüksek pazarlık gücüne sahip olması, Erdoğan’ın önerisindeki en büyük faktör olarak öne çıkıyor. Parlamentoda yeni bir anayasa değişikliğinin önünü açacak bir aritmetik halihazırda oluşmuş değil, referanduma götüreceği bir aritmetik de yok. Önümüzdeki süreçte AK Parti grubu, ittifak ortakları ve diğer partilere bu öneriyi sunup destek isteyebilir. Elbette yüzde 50+1’in siyasal yaşamı dizayn ettiği süreçte büyüyen ya da küçülmeyen siyasi partilerin bu öneriye nasıl yaklaşacağını henüz bilmiyoruz.

Peki, Türkiye’de ittifak sistemi, milli iradenin sandığa daha sağlıklı bir demokrasi yolundan yansımaya ne kadar katkı veriyor?

Öncelikle 2018 ve 2023 genel seçimleri neticesinde parlamentoda temsil hakkı kazanan parti sayıları dönemlere göre çok daha yüksek. İttifak modeli hayata geçmeden önce yapılan son iki genel seçimde (2011 ve 2015 genel seçimleri) parlamentoda yalnızca dört siyasi parti⁴ temsil hakkı kazanmıştı. İttifak modeliyle düzenlenen 2018 ve 2023 genel seçimlerinde ise bu

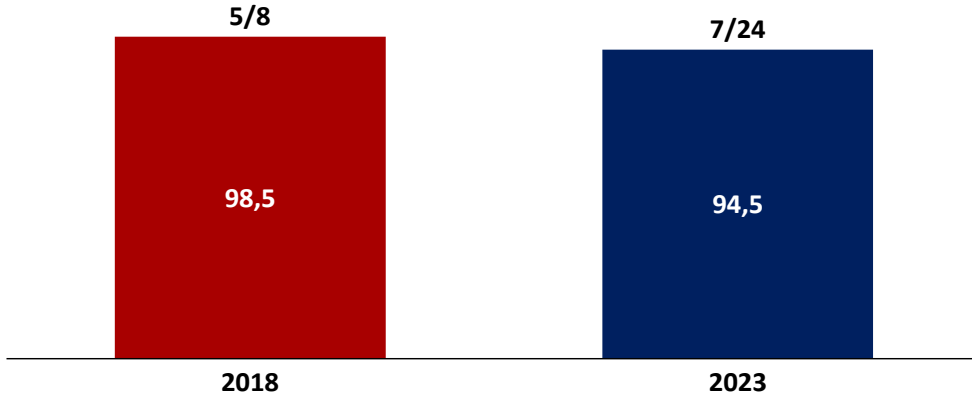
²https://www.tepav.org.tr/upload/files/15637681529.Hukumet_Sistemi_Tartismalari_1_Turkiye_de_Koalisyonlar_Donemi_Gercekten_Bitti_Mi.pdf

³ Angola, Bolivya, Filipinler, Gambiya, Honduras, Kenya, Malavi, Meksika, Nikaragua, Panama, Paraguay, Şeyşeller, Türkmenistan, Venezuela, Zambiya, Ekvator Ginesi, Güney Kore, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ruanda, Tacikistan, Uganda

⁴ Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Halkların Demokratik Partisi

sayı 2018 genel seçimlerinde dokuza⁵, 2023 genel seçimlerinde ise on yediye⁶ yükseldi.

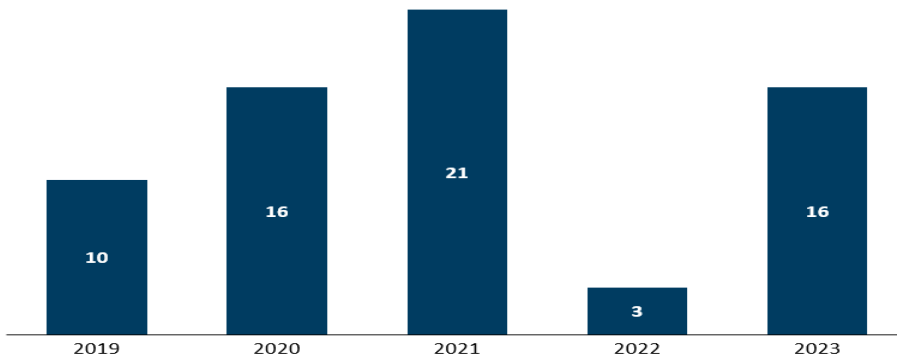
Şekil 1. Yıllara göre Mecliste temsil oranı, %

Kaynak: YSK, TEPAV hesaplamaları

2018 ve 2023 genel seçimlerinde kullanılan oyların mecliste temsil edilme oranları hesaplandığında 2023 genel seçimlerinde oyların yüzde 4'ünün sistem dışında kaldığı görülmektedir. 2018 genel seçimlerine katılan 8 siyasi partinin 5'i parlamentoda temsil hakkı kazanırken 2023 genel seçimlerine katılan 24 siyasi partiden yalnız 7'si parlamentoda temsil hakkı kazandı. Parlamentoda temsil edilen siyasi parti sayısının bir önceki döneme göre artış göstermesine rağmen seçmen iradesinin parlamentoda temsilinde azalma var. Elbette ortaya çıkan durumun Mart 2022'de yapılan seçim kanunu düzenlemesiyle de yakından alakası bulunmaktadır. İttifak kurmanın artı değerini seçim barajını sıfırlamak dışında yok eden yeni düzenleme, siyasi partileri ortak listelerde buluşturdu. Seçim akşamı parlamentoda yedi siyasi partinin temsil edildiği bir senaryo görülmüş olsa da mecliste yeminler tamamlandığında on yedi farklı siyasi partiden temsilci bulunmaktaydı.

Şekil 2. Yıllara göre yeni kurulan parti sayısı

Kaynak: Yargıtay, TEPAV hesaplamaları

⁵ Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Halkların Demokratik Partisi, İyi Parti, Türkiye İşçi Partisi, Büyük Birlik Partisi, Saadet Partisi, Demokrat Parti

⁶ Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Halkların Demokratik Partisi, İyi Parti, Türkiye İşçi Partisi, Saadet Partisi, Demokrat Parti, Demokratik Sol Parti, Hür Dava Partisi, Demokrasi ve Atılım Partisi, Gelecek Partisi, Türkiye Değişim Partisi, Emek Partisi, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi, Emek Partisi, Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisi, Ezilenlerin Sosyalist Partisi, Yeniden Refah Partisi

İttifak modeli ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazanmak için yüzde 50+1 oy alma zorunluluğu her bir oyu ve destek açıklamasını mühim kıldı. Bu durum, Cumhurbaşkanı adayları ve büyük ittifakların birçok siyasi oluşumla ittifak arayışı içerisine girmesinin önünü açtı. Doğal olarak memlekette bir "siyasi parti enflasyonu" yaşandı. Ekim 2023 itibarıyla Türkiye'de 136 siyasi parti bulunuyor ve bu partilerin 66'sı son beş yıl içerisinde kuruldu. Cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki yüksek rekabet her bir partiyi önemli bir faktör haline getirdi. Önceki dönemlerde oy oranları dahi bilinmeyen siyasi partiler, destek vaatleriyle seçim öncesi ittifak/koalisyonların parçaları oldular. Tabii ki bu durum birçok siyasetçiyi yer aldıkları yapılardan ayrılıp farklı oluşumlar kurmaya sevk etti ve siyasi parti sayılarında astronomik artışlar ortaya çıktı.

İttifaklar dünyasının siyasette ortaya çıkardığı yeni durumların birtakım sonuçları, açmazları ve avantajları var.

Büyük partiler, ittifak içerisindeki küçük partilere ve sistem dışı partilere oy kaybediyor. İttifak sistemiyle beraber büyük partilerle ortak hareket ettikleri veya siyasi pozisyon olarak yakın durdukları küçük partiler arasında oy geçişleri hızlandı. Ek olarak yeni kurulan siyasi partilerin de seçime katılmasıyla birlikte partilerdeki oy kaybı artış gösterdi. 2023 genel seçimlerinde de bu durum devam etti. AK Parti, CHP ve YSP'nin oy kayıplarını ittifak ortakları ve yeni kurulan siyasi partiler bazında ele aldığımızda durum daha net gözüküyor.

Şekil-3 AK Parti'nin en fazla oy kaybettiği illerde ittifak ortaklarının oy değişimi, %

İL ADI	YRP	BBP	MHP	AK PARTİ KAYIP
Çankırı	3	1	11,7	-17
Karabük	8,2	0,4	2,4	-16,4
Bingöl	10	0,5	7,7	-16,3
Bolu	3,2	0,8	8,4	-15,3
Isparta	1,8	0,5	7,3	-15,3
Elazığ	3,6	0,4	-2	-14,3
Sivas	3,4	10	-1	-14,2
Nevşehir	2	0,8	2,4	-13,8
Karaman	2,4	2,7	3,1	-12,7
Sinop	2,2	4,4	1,9	-12,7

Kaynak: YSK, TEPAV hesaplamaları

Yukarıdaki tabloda AK Parti'nin en çok oy kaybettiği 10 ilde YRP, BBP ve MHP'nin aldıkları oy oranları ve 2018'e göre değişimleri gösteriliyor. YRP ve BBP 2018 genel seçimlerine katılmadıkları için 2023 genel seçimlerinde aldıkları oy oranı MHP için ise 2018 genel seçimlerine göre oy değişimi esas alındığında Çankırı, Bingöl, Bolu ve Isparta'da MHP'nin oyları yüzde 7'den fazla artış gösterirken YRP'nin oy oranı Karabük ve Bingöl'de oylarını Türkiye ortalamasının 2 katından yüksek bir seviyeye çıkartıyor. BBP'nin oyları incelendiğinde ise Sivas, Karaman ve Sinop'ta genel ortalamanın çok üzerine çıktığı görülüyor. AK Parti'nin en çok oy kaybettiği illerde Cumhurbaşkanlığı'nın diğer bileşenleri çoğunlukla ortalama oylarından yüksek bir oran elde etmiş ya da oylarını arttırıyor. Tabloya bakıldığında Elazığ ve Nevşehir'de ittifak bileşenlerinin oylarında diğer illere nazaran daha küçük oy artışları hatta MHP'de oy kayıpları görülebiliyor. Elazığ'da AK Parti'den bağımsız adaya doğru oy geçişleri, Türkiye genelinde oy kaybetmesinde en önemli faktör oldu. Nevşehir'de ise AK Parti'den İYİ Parti'ye oy geçişi saptanıyor. 10 şehirde AK Parti'den kopan oyların en az yüzde 80'i Cumhurbaşkanlığı'na

İTTİFAKLAR DÜNYASI: 50+1 SÜRDÜRÜLEBİLECEK Mİ?

İttifakı paydaşlarına yöneliyor. Bu durum Cumhur ittifakının kendi içerisindeki güçlü konsolidasyonu gösteriyor.

Şekil-4 CHP'nin en fazla oy kaybettiği illerde oy değişimi, %

İL ADI	TİP	İYİ PARTİ	MEMLEKET	CHP KAYIP
Edirne	1,1	4,9	1	-6,5
Muğla	5,6	0,5	1,2	-3,8
Hatay	8,6	1,5	0,5	-2,5
Kırklareli	1,8	-1,1	0,9	-2,5
Artvin	1,6	2,8	1,1	-2,4
Tekirdağ	1,6	-0,5	1,3	-2,3
Bilecik	0,9	-1,9	1,2	-1,7
İzmir	2,8	0,5	1,2	-0,8
Yalova	1,1	-0,3	2,8	-0,3
Tokat	0,4	1,7	0,5	-0,1

Kaynak: YSK, TEPAV hesaplamaları

CHP, en çok oy kaybettiği 10 ilde ittifak ortağı İYİ Parti ile beraber Memleket Partisi ve TİP'e de oy kaybediyor. Muğla, Hatay ve İzmir'de TİP oyları Türkiye ortalamasının üzerine gerçekleşirken Edirne, Hatay, Artvin ve Tokat'ta ise İYİ Parti'nin oyları yüzde 1'den fazla artış gösterdi. Memleket Partisi'nin oyları ise Yalova, Muğla, Tekirdağ, Bilecik ve İzmir'de genel oy oranından yüzde 30 daha fazla olarak gerçekleşti. Bu üç parti CHP'den en fazla oy alan partiler olarak öne çıkıyor. CHP'den ayrılan seçmenin yüzde 85'i İYİ Parti, TİP ve Memleket Partisi'ni tercih etti.

Şekil-5 YSP'nin en fazla oy kaybettiği illerde oy değişimi, %

İL ADI	CHP	TİP	YSP-HDP KAYIP
Tunceli	5,7	0	-8,7
Hakkari	3,7	0	-8,5
Şırnak	6	0	-8,5
Ağrı	8,3	0	-8,4
Hatay	-2,2	8,6	-7,7
Van	6,1	0	-6,9
Diyarbakır	5,7	0	-5,4
Mardin	3,9	0	-5,2
Batman	6,6	0	-4,9
Siirt	5,3	0	-4,7

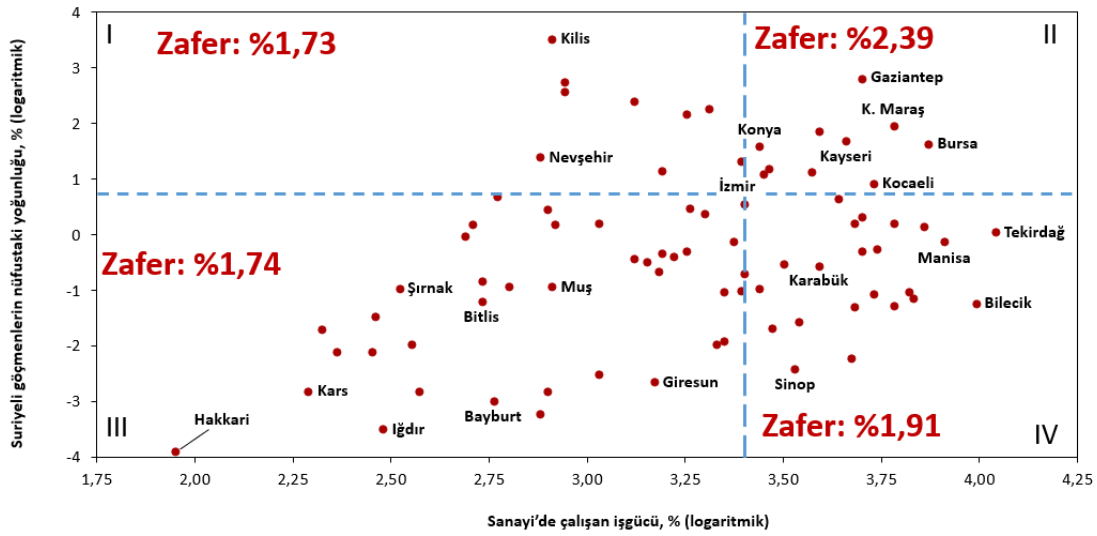
Kaynak: YSK, TEPAV hesaplamaları

YSP/HDP Türkiye genelinde tüm illerde seçime katıldı ve tüm illerde de oy kaybetti. Partinin en çok oy kaybettiği 10 incelendiğinde oy kaybının yüksek olduğu illerde CHP ve TİP'de oy artışları görülüyor. TİP ve CHP'nin yanı sıra Şırnak ve Hakkari'de AK Parti de YSP/HDP'den oy aldı. TİP, Hatay hariç hiçbir ilde seçime katılmadı ve Hatay'da oylarını yüzde 8,6'ya erdirdi. CHP ise YSP/HDP'nin yüksek oy kaybettiği illerin, Hatay hariç, hepsinde oy oranını yüzde 3,7 ile yüzde 8,3 arasında artırdı. Ayrıca TİP'in HDP/YSP ile rekabet ettiği birçok ilde

HDP/YSP'den TİP'e oy geçişi gözlemleniyor. Hatay, İstanbul, İzmir, Antalya, Muğla, Çanakkale ve Mersin'de YSP/HDP'den TİP'e oy geçişinin daha fazla gözleniyor. TİP'in seçime katıldığı 49 ilde 2018 genel seçimlerinde HDP'ye oy vermiş seçmenin yüzde 29'u TİP'e oy geçiyor. Orta ve Batı Anadolu'da HDP/YSP'nin oylarında TİP'e doğru hareket olurken Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da CHP'ye oy geçişleri var.

Zafer Partisi, Suriyeli nüfusun yoğun olduğu işçi mahallelerinde Türkiye ortalamasından daha fazla oy aldı. Hem AK Partili hem de CHP'li memnuniyetsiz işçi kesiminden Zafer Partisi'ne teveccüh var.

Şekil-6 Zafer Partisi Oy Oranını Etkileyen Faktörler

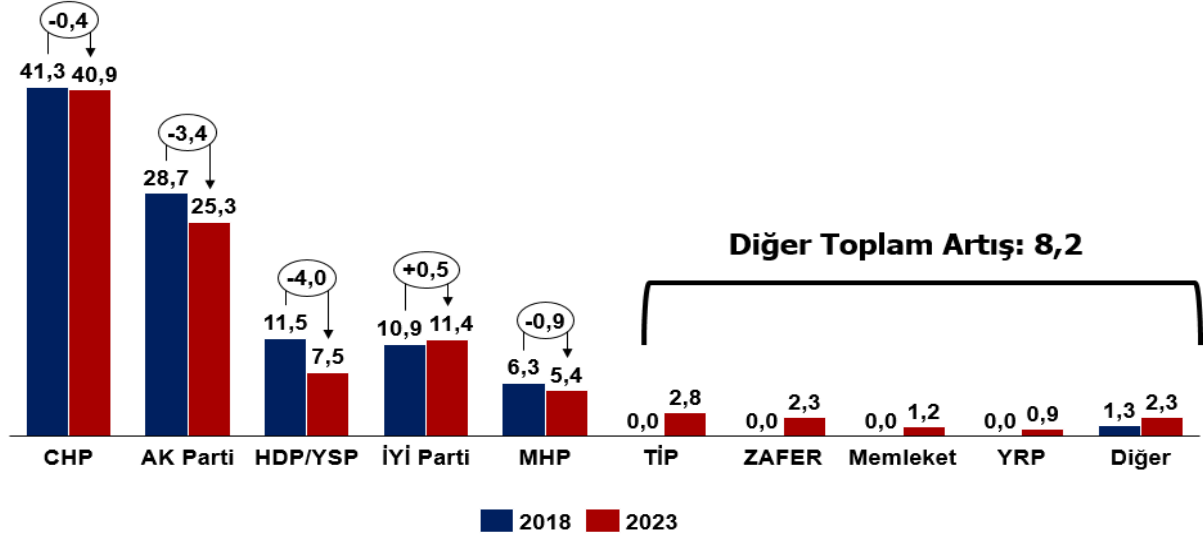

Kaynak: YSK, TEPAV hesaplamaları

Grafiğin dikey ekseninde Suriyeli göçmen nüfusu görülürken yatay ekseninde sigortalı işçi yoğunluğu gösterilmiştir. Kayıtlı işçi nüfusunun yüksek olduğu sanayi kentlerinde, kayıt dışı Suriyeli nüfusun yoğunlaşması işçi kesimiyle göçmen nüfus arasındaki rekabeti güçlendirmiş ve Zafer Partisi'ne oy geçişinin önünü açtığı görülmektedir. Kadran I; Suriyeli nüfusun yoğun olduğu ancak sigortalı işçilerin yoğun olmadığı, Kadran II; Hem Suriyeli nüfusun yoğun olduğu hem de sigortalı işçi nüfusunun yüksek olduğu, Kadran III; Sigortalı işçi ve Suriyeli nüfusunun yoğun olmadığı, Kadran IV ise Suriyeli nüfusunun yoğun olmadığı ancak Sigortalı işçi yoğunluğunun yüksek olduğu kentleri gösteriyor. Zafer Partisi'nin oyları bu iki veri özelinde incelendiğinde uyumlu bir örüntü ortaya çıkarmakta. Suriyeli nüfusun ve sigortalı işçi sayısının düşük olduğu ya da en az birinin düşük olduğu kadran I, III ve IV'te Zafer Partisi'nin oyları Türkiye ortalamasının yüzde 0,3-0,5 gerisinde kalırken hem sigortalı işçi yoğunluğunun hem de Suriyeli nüfus yoğunluğunun fazla olduğu kadran II'de ise Zafer Partisi'nin oyları yüzde 2,39 ile Türkiye ortalamasının üzerine çıkıyor. Kayıtlı işçi nüfusunun yüksek olduğu sanayi kentlerinde kayıt dışı Suriyeli nüfusun yoğunlaşması işçi kesimiyle göçmen nüfus arasındaki rekabeti güçlendirirken Zafer Partisi'ne oy geçişinin önünü açıyor. Grafikte de görüldüğü üzere Gaziantep, Kocaeli, İzmir, Konya gibi büyükşehirlerde Zafer Partisi'nin oyları Türkiye ortalamasının üzerine çıkıyor.

Büyük partiler küçülüyor ve atomizasyon belirli bölgelerde çok net ortaya çıkıyor. İzmir'de bu bölgelerden biri.

Şekil-7 İzmir Seçim Sonuçları, %

Kaynak: YSK, TEPAV hesaplamaları

İzmir'de 2018 ve 2023 genel seçimlerinin sonuçları incelendiğinde TBMM'de grubu bulunan beş siyasi partiden dördünün oy kaybettiği, yalnızca İYİ Parti'nin yüzde 0,5 oy artırdığı görülüyor. Beş siyasi partinin dışındaki oy değişiminde de yüzde 8,2 oranında artış var. Beş siyasi partinin dışında kalan partiler, 2018 genel seçimlerinde yüzde 1,3 oy oranı elde ederken 2023 genel seçimlerinde bu oran yüzde 9,5'e yükseldi. Ayrıca TİP, Zafer Partisi ve Memleket Partisi'nin oyları İzmir'de Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşti. 2023 genel seçimleri sonrasında ortaya çıkan aritmetik, yerel işbirlikleri yapılmadan seçim kazanmanın hem Cumhur hem de Milet ittifakı açısından zor olduğuna işaret ediyor. Atomizasyon küçük partilerin özgül ağırlıklarını büyütüyor.

Peki, YRP, ZAFER, MEMLEKET, BBP ve TİP Belediye kazanabilir mi?

Yerel seçimlerde aday olan kişilerin seçim sonucunda çok fazla etkili olduğu bilinen bir konu. En son gerçekleşen 2019 yerel seçimlerinde de Türkiye'nin farklı bölgelerinde Saadet Partisi, Demokrat Parti, Demokratik Sol Parti ve Büyük Birlik Partisi belediyeler kazanmıştı. Bu partilerin kazandığı belde, ilçe ve illerin ortalama nüfusu ise 6600 civarında. Partilerin seçim kazandığı yöreler çoğunlukla az nüfuslu yerler olurken bu sonuç yerel dinamiklerin seçimlerde en büyük etken olduğunu gösteriyor. 2023 genel seçimlerinde de diğer partilerin aday faktörüyle ön plana çıktığı iller var. Parti bazında bir inceleme yapıldığında:

Yeniden Refah Partisi; Karabük (Merkez), Kastamonu (Tosya), Malatya (Battalgazi, Pütürge, Yeşilyurt, Yazıhan), Bingöl (Merkez, Solhan), Kütahya (Hisarcık), Ağrı (Eleşkirt) milletvekili adaylarından dolayı yüksek oy aldığı ilçeler, 2024 yerel seçimlerinde de YRP bu bölgelerde iddialı olabilir.

Zafer Partisi; Türkiye genelinde yüzde 2,2 oy oranı elde etti. Aynı zamanda nüfusları yüz binin üzerinde olan Bursa (Osmanca ve Gürsu), Ankara (Gölbaşı), Kayseri (Talas) ise oy oranı yüzde 4'ün üzerinde. Bu ilçelerde partinin oyu Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleştiği için

yerel seçimlerinde de etkili olabilir ancak belediye kazanmak için yeterli oy elde etmesi büyük ilçeler olması itibarıyla pek mümkün gözüküyor.

Memleket Partisi: 2023 genel seçimlerinde Türkiye genelinde yüzde 0,9 oranında oy alırken Artvin (Hopa, Kemalpaşa), Bingöl (Kiğı), Yalova (Çiftlikköy, Merkez, Altınova, Termal) ve Hakkari'de (Çukurca) ülke ortalamasının üzerinde yüksek oy aldı. Yalova'nın, Memleket Partisi genel başkanının memleketi olması nedeniyle yüksek olması anlaşılabilirken Kiğı, Hopa, Kemalpaşa ve Çukurca'da milletvekili adaylarının etkili olduğu gözlemlenmektedir. Bu ilçeler Memleket Partisi için 2024 yerel seçimlerinde iddialı bölgeler olabilir.

Büyük Birlik Partisi: Türkiye genelinde yüzde 1 oy alırken bazı illerde ve ilçelerde ise Türkiye genelinde aldığı oy oranının çok üzerine çıktı. 2023 genel seçimlerinde Sivas (Tüm ilçeler), Eskişehir (Günyüzü), Sinop (Durağan), Trabzon (Arsin), Adana (Saimbeyli, Kozan), Tokat (Sulusaray, Pazar, Turhal), Samsun (Ayvacık), Aksaray (Güzelyurt), Manisa (Soma), Ankara (Ayaş), Denizli (Serinhisar), Konya (Çumra, Bozkır, Güneysınır), Kayseri (Sarız), Hatay (Reyhanlı), Çorum (Uğurludağ), Erzurum (Aşkale) ilçelerinde BBP'nin oyları yüzde 5'in üzerine çıktı. Sivas, BBP'nin kurulduğu günden bu yana en yüksek oy aldığı ve genel/yerel seçimlerde de iddialı olduğu bir şehir. Ayrıca 2023 genel seçimlerinde Sivas dışında kalan ilçelerde de BBP'nin oyları Türkiye genelinin 5 katından fazla arttı. 2023 genel seçimlerinde partiden aday olan milletvekili adaylarının 2024 genel seçimlerinde de etkili olma potansiyeli bulunmaktadır.

Türkiye İşçi Partisi: 2023 genel seçimlerinde 87 seçim çevresinden 52 bölgede seçime katıldı ve yüzde 1,7 oy oranı kazandı. Hatta İstanbul ve Hatay'da milletvekili kazanacak kadar oy oranına erişti. TİP; Hatay (Arsuz, Samandağ, Defne, İskenderun, Antakya), İstanbul (Kadıköy, Adalar, Beşiktaş, Şişli, Bakırköy, Maltepe, Ataşehir, Beylikdüzü, Sarıyer, Kartal), İzmir (Menemen, Bayraklı, Bornova, Dikili, Foça, Çiğli, Karşıyaka), Antalya (Konyaaltı, Muratpaşa), Muğla (Fethiye, Ula, Marmaris, Menteşe, Datça, Bodrum), Çanakkale (Bozcaada) ilçelerinde yüzde 5 ve üzerinde oy aldı. TİP'in yüzde 5'i aştığı 31 ilçenin 28'i CHP'li belediye başkanları tarafından yönetiliyor. Bu durum da gösteriyor ki TİP, gücünün önemli bir kısmını CHP ve CHP'ye yakın tabandan almaktadır. Bu bölgelerde TİP'in belediye başkanlığı seçimlerinde öne çıkabilmesi mümkün.

2024 Yerel Seçimleri ittifakları nasıl etkiler?

2024 yerel seçimleri öncesi İYİ Parti ve DEVA Partisi, seçimlere Türkiye'nin tüm illerinde, ilçelerinde ve beldelerinde kendi adayları ile katılacaklarını belirttiler. Millet İttifakı'nın iki üye partisinin ayrı hareket edeceğine dair beyanı 2023 genel seçimlerinde görülen ortaklaşmaların artık var olmayacağına işaret ediyor, elbette şimdilik.

Diğer taraftan Cumhur ittifakındaki partiler henüz bir ortaklaşma ya da ayrı hareket etme yönünde bir niyet belirlemiş değil. 2019 yerel seçimlerinde tüm büyükşehirlerde ortak hareket eden Cumhur ittifakı, 2023 genel seçimlerinde ise ortak listelerle seçime katılmamıştı. Önümüzdeki yerel seçimlerde İYİ Parti ve DEVA Partisi'nin ayrı adaylarla seçime katılma niyeti kimi seçim bölgelerinde Cumhur ittifakının da ayrı adaylarla seçime katılmasını tetikleyebilir.

2019 yerel seçimlerinde özellikle İstanbul, Adana, Mersin ve Antalya'da CHP'li adayların seçimi kazanmasında etkili olan HDP/YSP ve İYİ Parti'nin tüm seçim bölgelerinde aday gösterme isteği bugün itibarıyla biliniyor. Muhalefet partileri, ittifaklar dünyasının sonunu getirmek niyetinde ancak Cumhur ittifakının halihazırda bu yönde bir adım attığı görünmüyor. 2023 genel seçimlerinde oluşan atomizasyon ele alındığında yerel ittifaklar 2024 mahalli idareler seçimlerinin sonucunu tayin edecek en büyük etken. Özellikle büyükşehirlerde CHP,

İTTİFAKLAR DÜNYASI: 50+1 SÜRDÜRÜLEBİLECEK Mİ?

AK Parti ve YSP/HDP'den küçük partilere dağılan oylar, 2024 seçimlerinde belediyelerin el değiştirmesi ya da mevcut partiler/ittifaklar tarafından yönetilmeye devam etmesi açısından kritik. Partiler/ittifaklar illerde ve ilçelerde "Nereye oy kaybettiklerini" iyi tespit ederse doğru iş birliklerini yerel ölçekte kurabilir.

Peki, ittifaklar dünyası sürdürülebilecek mi? Muhalefet için ittifakların daraldığı, iktidar bloğu içinse aynı düzlemde devam ettiği bir süreci yaşıyoruz, tabi ki şimdilik.